

AM I LOUD ENOUGH?

We spraken met liedbegeleider Kelvin Grout, al noemt hij zichzelf liever pianist, want over het begeleiden, nederig in de schaduw van beroemde zangers – in zijn geval een indrukwekkend gezelschap – heeft hij zo zijn eigen opvatting. Maar een expert mogen we hem wel noemen. ‘Ach de wereld is vol experts’, relativeert hij meteen, maar vooruit: ‘ervaring’ heeft hij in overvloed.

Een gesprek over Elisabeth Schwarzkopf, Gerald Moore, Edwin Fischer, over zijn carrière, over Breda, maar vooral over het métier van de liedpianist.

KELVIN GROUT

KELVIN GROUT

We drinken een lockdownkoffie op de historische Ginnekenmarkt in Breda. Na een masterclass op het conservatorium in Boston kreeg Kelvin Grout daar de functie van hoofd kamermuziek aangeboden, heel verleidelijk want Boston is ook Tanglewood, al decennialang een van de belangrijkste muziekinstituten van de Verenigde Staten.

‘Maar kijk nou eens hier, als je dit hebt,’ zijn ogen glijden langs de gevels op het plein, een paar straten verder, langs Kasteel Bouvigne, ben je zo in het Mastbos. Grout wil hier niet meer weg. Hij kwam in Nederland terecht toen Elisabeth Schwarzkopf hem uitnodigde haar masterclass in Amsterdam te begeleiden. Daar ontmoette hij Margreet Honig, kreeg binnen een paar dagen een baan aan het Rotterdams Conservatorium en toen hij ook nog de

liefde vond in Ginneken, ja toen was hij ‘hooked’, zoals hij met zijn charmante Engelse tongval zou zeggen.

Elisabeth Schwarzkopf

Zijn carrière begon inderdaad met Elisabeth Schwarzkopf. ‘Ik speelde zes jaar bij haar lessen en ze opende veel deuren voor mij. Ze vroeg me voor een auditie bij Daniel Barenboim en ze introduceerde me bij Jessye Norman, die me weer naar Amerika haalde.’ Wat hij vooral bewonderde aan Schwarzkopf is haar enorme discipline en de totale toewijding aan elke noot. Hij scandeert de woorden met grote nadruk: e-ve-ry-no-te! Zelfdiscipline heb je nooit genoeg. Schwarzkopf was ook onzeker en ze wist soms niet hoe ze iets moest verwoorden, en dan kwam ze stug over, maar thuis was ze juist heel warm en zorgzaam met leerlingen. De grootste twijfelen altijd aan zichzelf. Ik heb Horowitz ontmoet in New York. Hij was heel charmant, buitengewoon naïef en zo kwetsbaar als een klein kind.’

Gerald Moore

Kelvin Grout groeide op met de liederen van Hugo Wolf door Fischer-Dieskau met Barenboim aan de piano. ‘Je kunt over Barenboim zeggen wat je wilt, maar hij is zo’n goede musicus!’ Eerder nog was Gerald Moore een voorbeeld. ‘Ik had maar een paar lessen bij hem. Hij was heel correct en vriendelijk, maar ook heel strikt, *old school*. Rubato in Schubert was een *no go*, het moest heel subtiel. Rubato in liederen komt sowieso met de tekst. Luister in *Die Nacht* van Strauss naar de tekst, dan vind je een natuurlijk rubato en Moore zei ook dat het water in *Auf dem Wasser zu singen* niet opeens sneller of langzamer gaat stromen. Hij had gelijk. Het gaat om verbeelding. Niet bij het eerste lied van de *Winterreise* bij elk met sneeuw bedekt plantje langs de weg stil blijven staan. Het gaat over een wanhopig ongelukkige man die door het sneeuwlandschap gaat, de ontbering, het verdriet, dat moet je laten voelen. Het belangrijkste advies van Gerald Moore voor mij was: “probeer niet je eigen manager te zijn, doe wat je goed kunt, pianospelen.” Hij had gelijk.’

Als het om pianotechniek en podium manieren gaat is Grout zelf ook *old school*. ‘Waarom kunnen pianisten niet gewoon stil en geconcentreerd aan de piano zitten, zoals Horowitz? Zeker als je liederen speelt. Schwarzkopf vond dat ook en Margreet Honig

Kelvin Grout zat al met vier jaar achter de piano en studeerde piano accompaniment aan de Londense Guildhall School of Music and Drama. Daar leerde hij het vak in contact met grootheden als Gerald Moore, Geoffrey Parsons, Roger Vignoles, Graham Johnson, Roger Vignoles en Gerard Souza. Later deelde hij het podium met een keur aan befaamde zangers, Gundela Janowitz, Jessye Norman, Elly Ameling, Inessa Galante, Sarah Walker, Nancy Argenta, Carolyn Watkinson, Roberta Alexander, Tom Krause, Robert Tear, Maarten Koningsberger en vele anderen. Ondertussen speelt hij de grote solowerken van Brahms en Rachmaninoff en met zijn British Piano Music Society vraagt hij aandacht voor relatief onbekende Britse componisten, zoals Frank Bridge. Critici noemden hem ‘Dr Touché’ en ‘The Keyboard Wizard.’

ADVERTENTIE

zegt altijd, blijf in contact met je instrument anders kun je niet zingen. Een lied is een duet voor twee zangers, waarvan er een aan de piano zit.'

Edwin Fischer

Van waar komt zijn fascinatie voor het lied? 'Ik hou van hele repertoire voor piano, solo, trio, met orkest, maar in het lied combineer je drie van de mooiste zaken: poëzie, de stem en de piano. De tekst stelt in een intieme muzikale setting zowel de luisteraar als de musicus in staat om dieper te gaan in de menselijke psyche. Ook al zei Gerald Moore ooit: "zolang je maar *Ik houd van jou* en *Dank je wel*, in elke taal kunt zeggen, dan red je je wel", de avond voor een concert lees ik altijd de teksten nog eens omdat ik wel precies wil weten wat er staat. Je moet de sfeer schilderen en beelden oproepen en zo de muziek als het ware zichtbaar maken.

Daarbij helpt dat de piano meer klankkleuren heeft dan de meeste instrumenten. Een van mijn favoriete pianisten, Edwin Fischer was een groot begeleider hij zei dat je alle klinkers kunt laten horen op de piano, maar dat a en o, altijd worden verwaarloosd ten gunste van e en i. 'The glaring and shrill triumph over the lofty and sonorous. En natuurlijk moet je als liedpianist net zo'n briljante techniek hebben als de grootste solist. *Erkönig*, *Schlechtes Wetter*, het zijn veeleisende partituren.'

Jessye Norman

Het lied blijft toch een elitaire kunstvorm voor een klein publiek. 'Ja, maar er is wel een groeiende belangstelling. Er zijn goede festivals, veel jonge mensen wijden zich eraan. Het is voor mij niet echt nodig om het lied toegankelijker te maken met video's of andere poespas. Jessye Norman zei ook: "draag geen opvallende sieraden die het publiek afleiden". De muziek is geweldig, sterk genoeg op zichzelf.'

En hoe denkt hij over de rol van de pianist als begeleider? 'Ondanks *Am I too loud?*, de titel van Gerald Moore's boek, denk ik vaak *Am I loud enough?* Soms moet je dominant zijn en de leiding nemen. Als je denkt dat je een onderdanige dienaar moet zijn in liederen, begin er dan niet aan. Natuurlijk zijn veel zangers duur betaalde sterren, maar zonder pianist kan de ster niet veel uitrichten, we zijn een groot comfortabel kussen waarop de zanger kan rusten en zijn verhaal kan doen.' Met zoveel zangers moet hij wel vol zitten met anekdotes... Hij lacht: 'Ik heb wel meegemaakt bij een concert ergens in Schotland dat er geen piano was en toen de piano werd gebracht, ontbrak de sleutel. Uiteindelijk werd ook die gevonden en kon het concert beginnen. Maar dat was nog minder erg dan de piano zonder pedalen, waarvan bovendien een van de poten ontbrak, vervangen door een bierkrat.'

ERIC SCHOONES

